

Bartosz Borkowski
(Warszawa)

**MATERIAŁY MARIANA MAŁOWISTA
(1909-1988)
(III-292)**

Marian Małowist urodził się 19 grudnia 1909 roku w Łodzi jako syn lekarza, Jakuba i Rozalii Małowist. Po ukończeniu gimnazjum w 1927 r. zdał maturę i wyjechał z Łodzi do Warszawy wstępując na sekcję historii Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego (UW). Tam studiował pod okiem Tadeusza Manteuffla, Stefana Czarnowskiego i Marcellego Handelsmana. Ten ostatni był promotorem Mariana Małowista podczas otrzymania tytułu magistra w 1931 r. na podstawie pracy *Relations économiques de la Flandre avec la Pologne et les pays limitrophes*. Po ukończeniu studiów podjął pracę w gimnazjum im. Jana Kreczmara w Warszawie, zrezygnował z niej w 1938 r. i do wybuchu wojny pracował już wyłącznie w szkolnictwie żydowskim.

Przebywał przez kilka miesięcy w Sztokholmie gdzie zbierał materiały do pracy doktorskiej. W 1934 r. ponownie pod kierunkiem Marcellego Handelsmana uzyskał tytuł doktora w oparciu o pracę pod tytułem *Handel zagraniczny Sztokholmu i polityka zewnętrzna Szwecji w latach 1470-1503*. Na trzy lata przed wybuchem wojny rozpoczął zbieranie materiałów do kolejnej rozprawy dotyczącej dziejów koloni geneueńskiej Kaffy. Po kilkumiesięcznym pobycie we Włoszech w 1936 r. i powrocie do kraju zakończył, pracę ale jej wydanie zostało uniemożliwione przez wybuch wojny.

Podczas II wojny światowej wraz z żoną Marią i teściową przebywał w getcie warszawskim, gdzie zajmował niewielkie mieszkanie przy ulicy Siennej. Początkowo prowadził tajne komplety w tajnym gimnazjum Mirlasowej, następnie podjął pracę w szopie, równocześnie gromadząc materiały historyczne, które przetrwały w Archiwum Ringelbluma. 13 sierpnia 1942, podczas pobytu w pracy, jego żona i teściowa zostały zabrane przez Niemców na Umschlagplatz i wywiezione do obozu zagłady w Treblince. Po tym wydarzeniu zdecydował się na ucieczkę z getta. Po aryjskiej stronie pomagali mu m.in. Stanisław Herbst, Helena Brodowska, Witold Kula i Czeczottowa, nauczycielka w gimnazjum Kreczmara. Po opuszczeniu Warszawy trafił na jedną z wsi w powiecie radzyńskim, gdzie pod fałszywymi personaliami – Józef Mil, pracował jako nauczyciel. Tam doczekał końca wojny. W 1944 przeprowadził się do Lublina, gdzie zaangażował w pracę w rozgłośni radiowej PKWN. Po niedługim czasie uległ wypadkowi, wpadając pod ciężarówkę.

Po tym wydarzeniu powrócił do pracy naukowej i uzyskał habilitację w 1947 r. na podstawie pracy *Kaffa – kolonia geneueńska na Krymie i problem wschodni w latach 1453-1475*. Od tego roku był pracownikiem Instytutu Historycznego UW. W 1949 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym. Od 1952 r. był samodzielnym pracownikiem Instytutu Historii PAN. Podczas pracy uniwersyteckiej prowadził wykłady, ćwiczenia oraz seminarium historii gospodarczej. Jednocześnie publikował liczne opracowania i artykuły. Wśród prac dotyczących zagadnień średniowiecznego handlu i gospodarki znalazły się, *Studia z dziejów rzemiosła w okresie feudalizmu w XIV i XV wieku* (1954), *Wielkie państwa Sudanu Zachodniego w późnym średniowieczu* (1964) oraz *Wschód a zachód Europy w XIII-XVI wieku* (1973). W 1987 r. napisał wraz z drugą żoną Izabelą Biezuńską-Małowist pracę pod tytułem *Niewolnictwo*. W czasie kilkudziesięcioletniej pracy uniwersyteckiej Marian Małowist wygłaszał liczne referaty i wykłady także zagranicą we Włoszech, Niemczech, Francji, ZSRR, USA, Belgii i Anglii.

Był współzałożycielem działającego od 1948 r. Stowarzyszenia Historyków Marksistów. W 1978 roku został członkiem Towarzystwa Kursów Naukowych.

Marian Małowist angażował się również w działalność wydawniczą. W 1958 r. współtworzył pismo naukowe „Acta Poloniae Historica”, którym kierował do 1971 r.

Był dwukrotnie żonaty. Pierwszą żoną była psycholożka Maria Fryland, drugą od 1947 roku była historyczka starożytności Izabela Biezuńska. Bezdzietny. Zmarł 30 sierpnia 1988 roku w Warszawie. Pochowany na cmentarzu żydowskim w Warszawie przy ulicy Okopowej (kwatery 2, rząd 1).

Materiały Mariana Małowista wpłynęły do Archiwum PAN drogą kupna w 1989 roku od żony Izabeli Biezuńskiej-Małowist (ks. nab. 1941). Materiały zachowały się w stanie bardzo dobrym. Rozmiar spuścizny wynosi 1,5 m.b. Całość pochodzi z lat 1909-1989. Porządkowaniem spuścizny zajął się mgr Bartosz Borkowski we wrześniu 2012 roku. Opracowane zostały stosując układ chronologiczno-tematyczny.

Materiały podzielono na 7 grup. Pierwsza z nich to materiały twórczości naukowej obejmuje lata 1955-1971. Podzielona została na podgrupy. Pierwsza to prace, artykuły oraz notatki i teksty do wykładów (5 j.a.; 1956-1959). W drugiej podgrupie znalazły się najliczniejsze materiały warsztatowe (44 j.a., 1955). Wśród nich znajdują się wypisy z rozmaitej literatury historycznej polskiej jak i zagranicznej.

Grupa druga to materiały biograficzne zawierające 6 j.a. z lat 1909-1989. Wśród nich znajdują się m.in. życiorys, wykazy prac, nominacje, gratulacje z okazji jubileuszu oraz dokumenty osobiste.

Grupa trzecia dotyczy działalności naukowej, dydaktycznej i redakcyjnej z lat 1947-1987. W niej wydzielono 3 podgrupy. Pierwsza z nich to działalność naukowa (6 j.a. z lat 1947-1985), a w niej dokumentacja dotycząca pracy uniwersyteckiej oraz współpracy z zagranicą. Na uwagę w powyższej podgrupie zasługuje korespondencja dotycząca zwolnienia Bronisława Geremka ze stanowiska pracownika Instytutu Historii PAN. Druga podgrupa to działalność dydaktyczna (3 j.a. z lat 1957-1987) zawierająca dokumentację potwierdzającą prowadzenie tajnego nauczania w czasie okupacji oraz prace magisterskie wykonane pod kierunkiem profesora. Ostatnia podgrupa dotyczy działalności redakcyjnej (3 j.a. z lat 1947-1979).

Grupa czwarta zawiera korespondencję z lat 1947-1985 (1 j.a.), ułożoną alfabetycznie.. Grupa piąta obejmuje materiały o twórcy spuścizny (3 j.a. z lat 1948-1989). Znajdują się w niej artykuły poświęcone osobie Mariana Małowista, recenzje oraz dokumentacja związana ze śmiercią twórcy spuścizny. Obejmująca jedną jednostkę grupa szósta zawiera materiały rodzinne żony profesora Izabeli Biezuńskiej-Małowist z roku 1961. Grupę siódmą stanowią załączniki. Są to nadbitki artykułów profesora Małowista oraz materiały osób obcych, a w nich dwa artykuły niemieckojęzyczne.

W Archiwum PAN nadano spuściznie sygnaturę III-292, nr zespołu 405/0. Całość liczy 72 jednostki, do inwentarza dołączono 2 aneksy.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Mariana Małowista, Archiwum Polskiej Akademii Nauk, III-292, j. 61, 62, 65, 67
2. B., Profesor Marian Małowist, „Kronika Warszawy”, 10, 1979, s. 145-148
3. *Marian Małowist*, Wielka Encyklopedia PWN, Warszawa 2001, s. 57

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej

1-49

A. Prace i artykuły	1-5
B. Materiały warsztatowe	6-49
II. Materiały biograficzne	50-55
III. Materiały działalności naukowej, dydaktycznej i redakcyjnej	56-65
A. Działalność naukowa	56-59
B. Działalność dydaktyczna	60-62
C. Działalność redakcyjna	63-65
IV. Korespondencja	66
VI. Materiały o twórcy spuścizny	67-69
VII. Materiały rodzinne	70
IX. Załączniki	71-72
Aneksy	1-2

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace i artykuły

1. *Niewolnictwo we wczesnym średniowieczu*
Opracowanie
B.d., rkp., l., k.
2. *Niewolnictwo w średniowieczu i nowożytności*
Fragment pracy
B.d., rkp., l., k. 17
3. Łukasiewicz J., M.M., *A short economic history of Poland*
Praca napisana wspólnie z Julianem Łukasiewiczem
Po 1971, j. ang., l., k. 23
4. *A propos d'une certaine technique de commerce dans les pays baltes au XV-XVII-e*
The origins of the economic division of Europe
Artykuły
B.d., masz., j. ang., franc., l. k. 56
5. Ecole Pratique des Hautes Études
Notatki i teksty do wykładów w Paryżu, korespondencja
1956-1959, rkp., j. franc., l., k. 21

B. Materiały warsztatowe

6. Średniowieczny handel i gospodarka
Notatki i wypisy z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Flandrii, Niderlandów, Wenecji i Francji
B.d., rkp., j. hol., franc., niem., łac., pol., k.322
7. Jw.
Notatki i wypisy z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Flandrii, Niderlandów, Wenecji i Francji
B.d., rkp., j. hol., franc., niem., łac., pol., k.313

8. Jw.
Notatki i wypisy z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Flandrii, Niderlandów, Wenecji i Francji
B.d., rkp., j. ang., hol., franc., niem., łac., pol., k. 418
9. Jw.
Notatki i wypisy z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Flandrii, Niderlandów, Wenecji i Francji
B.d., rkp., j. ang., hol., franc., niem., łac., pol., k. 224
10. Jw.
Notatki i wypisy z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Flandrii, Niderlandów, Wenecji i Francji
B.d., rkp., j. ang., hol., franc., niem., łac., pol., k. 412
11. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niderlandów, Polski oraz handlu hanzeatyckiego
B.d., rkp., j. franc., hol., pol., l., k. 389
12. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niderlandów, Polski oraz handlu hanzeatyckiego
B.d., rkp., j. franc., hol., pol., l., k. 245
13. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Anglii, Belgii, Niderlandów, Polski, Francji, Flandrii, Hiszpanii oraz handlu hanzeatyckiego
B.d., rkp., j. cze., franc., hiszp., hol., niem., łac., pol., wł., l., k. 340
14. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Anglii, Belgii, Niderlandów, Francji, Flandrii, Hiszpanii oraz handlu hanzeatyckiego
B.d., rkp., j. ang., franc., niem., l., k. 502
15. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Anglii, Belgii, Niderlandów, Francji, Flandrii, Hiszpanii oraz handlu hanzeatyckiego
B.d., rkp., j. ang., franc., niem., l., k. 234
16. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niderlandów, Niemiec, Polski, Portugalii i handlu hanzeatyckiego
B.d., rkp., j. hol., niem., pol., portug., l., sz., k. 344

17. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Anglii, Ameryki Południowej, Hiszpanii, Inflant, Niemiec, Portugalii oraz państw islamskich. Notatki dotyczące niewolnictwa oraz kolonializmu.
B.d., rkp., druk, j. ang., hiszp., niem., pol., portug., l., sz., k. 354
18. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Bliskiego Wschodu, Holandii, Turcji, Wenecji, Włoch, państw islamskich
B.d., j. ang., franc., hiszp., hol., pol., l. sz., k. 322
19. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Bliskiego Wschodu, Holandii, Turcji, Wenecji, Włoch, państw islamskich
B.d., j. ang., franc., hiszp., hol., pol., l. sz., k. 201
20. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Anglii, Bułgarii, państw Bliskiego Wschodu, Grecji, Niemiec, Polski, Prus, Turcji, Wenecji, Włoch,
B.d, j. ang., franc., niem., pol., l., sz., k. 341
21. Jw.
Notatki i wypisy z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Bliskiego i Dalekiego Wschodu, Afryki, Ameryki Południowej, Hiszpanii, Holandii
B.d., j. niem., pol., l., k. 322
22. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Bliskiego i Dalekiego Wschodu, Afryki, Ameryki Południowej, Hiszpanii, Holandii
B.d., j. niem., pol., l., k. 328
23. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Anglii, Bizancjum, Bliskiego Wschodu, oraz handlu lewantyńskiego
B.d., l., sz., k. 322
24. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Hiszpanii, Niemiec i Portugalii
B.d., l., sz., k. 341
25. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Hiszpanii, Niemiec i Portugalii
B.d., l., sz., k. 313
26. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki,

Francji, Portugalii oraz handlu lewantyńskiego
B.d., l., sz., k. 432

27. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Francji, Portugalii oraz handlu lewantyńskiego
B.d., l., sz., k. 289

28. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Anglii, Francji, Niderlandów oraz handlu hanzeatyckiego
B.d., l., sz., k. 456

29. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu między Europą a państwami islamskimi oraz polskich miast średniowiecznych
B.d., l., sz., k. 349

30. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu między Europą a państwami islamskimi oraz polskich miast średniowiecznych
B.d., l., sz., k. 311

31. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niemiec, Norwegii, Polski i Rusi
B.d., l., sz., k. 389

32. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki państw morza bałtyckiego
B.d., l., sz., k. 343

33. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki państw morza bałtyckiego
B.d., l., sz., k.219

34. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niemiec, Polski, Prus i Serbii
B.d., l., sz., k. 409

35. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niemiec, Polski, Prus i Serbii
B.d., l., sz., k. 240

36. Jw.

Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Anglii, Hiszpanii, Francji i Włoch

- B.d., j. hol., pol., l., k. 308
37. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Anglii, Hiszpanii, Francji i Włoch
B.d., j. hol., pol., l., k. 310
38. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Afryki, Anglii, Hiszpanii, Francji i Włoch
B.d., j. hol., pol., l., k. 404
39. Jw.
Wypisy i notatki z literatury i źródeł dotyczące handlu oraz gospodarki Niemiec, Polski, Prus i Serbii
B.d., rkp., j. niem., pol., l., k. 359
40. Historia gospodarcza średniowiecza
Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., j. ang., franc., hiszp., niem., pol., wł., l., k. 324
41. Jw.
Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., j. ang., franc., hiszp., niem., pol., wł., l., k. 367
42. Jw.
Wypisy z literatury, notatki
1955, b.d., rkp., j. duń., franc., nor., pol., szw., l., k. 322
43. Jw.
Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., j. duń., franc., pol., szw., wł., l., k. 356
44. Jw.
Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., masz., j. ang., franc., hiszp., pol., wł., l., k. 344
45. Jw.
Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., masz., j. ang., franc., hiszp., pol., wł., l., k. 378
46. Historia średniowieczna i nowożytna
Wypisy z portugalskich materiałów źródłowych i literatury
B.d., rkp., j. portug., l., k. 380
47. Jw.
Wypisy i notatki z literatury oraz źródeł dotyczące handlu, gospodarki oraz historii krajów arabskich i islamskich, Finlandii, Niemiec oraz handlu Europy z Dalekim Wschodem
B.d., l., sz., k. 299

48. Jw.
Wypisy i notatki z literatury oraz źródeł dotyczące handlu, gospodarki oraz historii krajów arabskich i islamskich, Finlandii, Niemiec oraz handlu Europy z Dalekim Wschodem
B.d., l., sz., k. 197
49. Jw.
Wypisy i notatki z literatury oraz źródeł dotyczące handlu, gospodarki oraz historii Afryki, Francji, Hiszpanii, Niderlandów, Polski, Portugalii, Żydów
B. d., j. franc., hol., pol., portug., l., sz., k. 324

II. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

50. Życiorysy, odpis aktu urodzenia i małżeństwa, spisy prac, legitymacje, wycinki prasowe 1909-1979, rkp., masz., l., k. 37
51. Jubileusz 40-lecia pracy naukowej
1973, rkp., masz., druk., j. niem., pol, l., k. 67
52. Tajne nauczanie
Zaświadczenia potwierdzające prowadzenie przez M.M. tajnego nauczania podczas II wojny światowej
1957-1977, masz., l., k. 6
53. Nominacje, powołania, gratulacje, życzenia i podziękowania
1946-1984, rkp., masz., l., k. 89
54. Dokumenty osobiste
Protokoły zdawczo-odbiorcze dotyczące najmu lokalu, wnioski i polisy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, umowa o najem lokalu, zaświadczenia lekarskie, rachunki bankowe, karty biblioteczne
1946-1987, j. franc., pol., szw., l., k. 48
55. Śmierć Mariana Małowista
Listy kondolencyjne do żony Izabeli Biezuńskiej-Małowist, nekrologi, wycinki prasowe. Decyzja o przyznaniu zasiłku pogrzebowego dla I.B.M..
1988-1989, rkp., masz., druk, j. franc., niem., pol., l., k. 61

III. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ, DYDAKTYCZNEJ I REDAKCYJNEJ

A. Działalność naukowa

56. Uniwersytet Warszawski, Instytut Historyczny
Zawiadomienia oraz zaproszenia w tym z okazji pobytu Prezydenta Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii Josepa Boroz Tito w Warszawie
1948-1979, rkp., masz., l., k. 23
57. Wyjazdy naukowe i konferencje międzynarodowe

Korespondencja z przedstawicielami zagranicznych uczelni, plany, programy konferencji, listy osób. Zezwolenia na wyjazd, wizytówki, adresy, broszury i katalogi.

1947-1984, rkp., masz., druk., fotokop.j. ang., czes., duń., franc., niem., pol., ros., wł., l., sz., k. 136

58. Współpraca naukowa z zagranicą.

Konспекty wystąpień, programy konferencji oraz listy uczestników. Afisze anonsujące wykłady M. Małowista za granicą. Korespondencja i bilet lotniczy z Warszawy do Nowego Yorku.

1962-1980, b.d., j. ang., franc., niem., pol., l., k. 145

59. Sprawa Bronisława Geremka

Korespondencja w sprawie zwolnienia Bronisława Geremka z Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk

1985, masz., l., k. 3

B. Działalność dydaktyczna

60. Tajne nauczanie

Zaświadczenia potwierdzające prowadzenie przez M.M. tajnego nauczania podczas II wojny światowej

1957-1977, masz., l., k. 6

61. Jacek Adamczyk *Geograficzne uwarunkowania budowy i rozwoju Kaganatu Chazarskiego (pol. VII w. – około 965 r.)*

Praca magisterska wykonana pod kierunkiem M.M.

1987, masz., l., k. 199

62. Dariusz Kołodziejczyk *Handel tkaninami między Europą środkowo-wschodnią a Wschodem muzułmańskim w basenie czarnomorskim w latach 1475-1550*

Krzysztof Olendzki *Handel niewolnikami bośniackimi w XIII i XIV wieku*

Prace magisterskie wykonane pod kierunkiem M.M.

1986-1987, masz., sz., k. 246

C. Działalność redakcyjna

63. *Wisła – jej znaczenie i rola w dziejach Polski*

Proponowane tytuły artykułów i nazwiska ich ewentualnych autorów do wydawnictwa zbiorowego. Zestaw pytań do redakcji wywiadu z M.M. umowy wydawnicze, korespondencja.

1947-1979, masz., l., k. 34

64. Umowy wydawnicze.

1947-1953, masz., l., k. 38

65. *Historia Pomorza*

Konспект dotyczący wydawnictwa Historia Pomorza T I pod redakcją Gerarda Labudy

Ok. 1969, l., k. 31

IV. KORESPONDENCJA

66. Osoby G-W i nadawca nieustalony
Korespondencja wpływająca
1947-1985, rkp., masz., j. amg, franc., niem., pol., l., k. 29, zob. Aneks 1

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

67. Zientara B., *Profesor Marian Małowist*
Artykuł poświęcony życiu M.M. napisany z okazji 70 rocznicy urodzin
1979, druk, l., k. 2
Druk: „Kronika Warszawy, 10, 1979, s. 145-148
68. Recenzje prac i artykułów M.M.
1948-1977, masz, druk, j. ang., franc, hol., niem., pol., l., k. 75, zob. Aneks 2
69. Śmierć M.M.
Listy kondolencyjne do żony Izabeli Biezuńskiej-Małowist, nekrologi, wycinki prasowe. Decyzja o przyznaniu zasiłku pogrzebowego dla I.B.M..
1988-1989, rkp., masz., druk, j. franc., niem., pol., l., k. 61

VI. MATERIAŁY RODZINNE

70. Izabela Biezuńska-Małowist - żona
List od Hanny Geremek oraz korespondencja dotycząca współpracy międzynarodowej oraz konferencji papirologicznych, zaproszenia
1961, rkp., masz., druk., l., k. 49

VII. ZAŁĄCZNIKI

71. *Les sources relatives a l'histoire de la navigation et du commerce maritime depuis le XVe jusqu'au XVIIIe siècle dans les archives et les publications polonaises*
Nadbitka artykułu M. Małowista
B.d., druk, j franc., l., k. 8
72. Sinkovics I., *Die ewige Leibeigenschaft in Ungarn im 16-17 Jahrhundert*
Szücs J., *Abriss der Stadtgeschichte in Ungarn von der Mitte des 15. bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts*
Artykuły
B.d., masz., j. niem., l., k. 38

ANEKS 1

J. 66 Osoby G-W i nadawca nieustalony		
Geremek Bronisław	1959	1.1
Johansen Paul	1956-1957	1.3
Kieniewicz Jan	1977	1.1
Pipes R.	1956	1.1
Prawer J.	1955-1956	1.3
Rommo R.	1964	1.1
Trynkowski Jan	b.d.	1.1
Tymieniecki Kazimierz	1964	1.1

Wójciuk Hanna	1948	1.1
Wyczański A.	1985	1.1
Wyrobisz Andrzej	1952, 1955	1.3
Nadawcy nieustaleni	1947, 1962	1.2

ANEKS 2

J. 68 Recenzje prac i artykułów Mariana Małowista

Arnold S. - recenzja i uwagi dotyczące pracy *Badania nad historią rzemiosła i handlu w okresie feudalizmu*

Dziewanowski M.K. - recenzja pracy *Studia z dziejów rzemiosła w okresie kryzysu feudalizmu w Zachodniej Europie w XIV i XV w.*, „American Historical Review”, 1955

Hellmann M. – recenzja wydawnictwa *Acta Poloniae Historica, Historisches Jahrbuch*, band 83, s. 365-367

Hoszowski S. - fragmenty recenzji artykułu *The economic and social development of the Baltic Countries from the Fifteenth to Seven-teenth Centuries*, *Zapiski Historyczne*, t. XXVI, 1961, z. 1, s. 127-128

Kieniewicz J. - fragmenty recenzji pracy *Konkwistadorzy portugalscy*, „Nowe książki”, 1976, nr 24, s. 28-30

Krasuski J., *Wielkie czasy Portugalii* – recenzja pracy *Konkwistadorzy portugalscy*, „Kultura”, t. IV, nr 3 (709), 1977

Ludat H. - fragmenty recenzji pracy *Studia z dziejów rzemiosła w okresie kryzysu feudalizmu w Zachodniej Europie w XIV i XV w.*, „Hansische Geschichtsblätter”, 74 Jg, 1956, s. 123-126

Matějka F. - fragmenty recenzji artykułu *Z zagadnień popytu na produkty krajów nadbałtyckich w Europie Zachodniej w XVI wieku*, „Studie z dějin polského obchodu”,

Piuz A.M. – recenzja pracy *Croissance et regression en Europe XIVe-XVIe siècles*, „Revue suisse d’histoire”, 23, 1973, s. 387-389

Slezsky Sborbik, t. 62, 1964, z. 2, s. 267-271

Samsonowicz H. - fragmenty recenzji pracy *Croissance et regression en Europe XIV-XVI siècles*, „Przegląd Historyczny”, t. LXIV, z. 1, 1973, s. 178-179

Topolski J. - fragmenty recenzji pracy *Wschód a Zachód Europy a XII-XVI w.*

Konfrontacja struktur społeczno-gospodarczych, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. XXXVII, 1976, s. 208-211

Zaborski A. - recenzja pracy *Wielkie państwo Sudanu zachodniego w późnym średniowieczu*, *Journal of African History*, 1965

Žáček V. - fragmenty recenzji pracy *Kaffa – kolonia genueńska na Krymie i problem wschodni w latach 1453-1475*, „Byzantine slavica”, t. X, nr 1, 1949, s. 113-117

Autor nieustalony – recenzja pracy *Studia z dziejów rzemiosła w okresie kryzysu feudalizmu w Zachodniej Europie w XIV i XV w.*, „Bijdragen Voor de Geschiedenis der Nederland”, deel IX, afl. 3-4

Autor nieustalony – opinie i uwagi dotyczące pracy *Kaffa – kolonia genueńska na Krymie i problem wschodni w latach 1453-1475*, *Revue des etudes Byzantines*, t. VI, premier fascicule, Bucarest 1948

Autor nieustalony – opinie i uwagi dotyczące pracy *Tamerlan*